

TemaNord 2002:518

Nordiskt frågeformulär avseende arbetsrelaterade hudsjukdomar – NOSQ-2002. Nordiskt frågeformulär för studier av arbetsrelaterade hudsjukdomar på händer och underarmar samt exponering

Sammanfattning på svenska

Mari-Ann Flyvholm¹⁾, Päivikki Susitaival²⁾, Birgitta Meding³⁾, Lasse Kanerva⁴⁾,
Magnus Lindberg⁵⁾, Åke Svensson⁶⁾ & Jón Hjaltalin Ólafsson⁷⁾

- 1) National Institute of Occupational Health, Copenhagen, Denmark.
- 2) Finnish Institute of Occupational Health, Kuopio, Finland.
- 3) Occupational Dermatology, National Institute for Working Life, Stockholm, Sweden.
- 4) Finnish Institute of Occupational Health, Helsinki, Finland.
- 5) Occupational and Environmental Dermatology, Stockholm County Council, Stockholm, Sweden.
- 6) Department of Dermatology, University Hospital, Malmö, Sweden.
- 7) Department of Dermatology, Landspítali, University Hospital, Reykjavik, Iceland.

Hudsjukdomar är bland de vanligast förekommande yrkessjukdomarna såväl i som utanför de nordiska länderna. Arbetsrelaterade hudsjukdomar på händer och underarmar är ofta återkommande eller kroniska. Både de ekonomiska och sociala konsekvenserna för individ och samhälle är avsevärda.

Syftet med detta projekt är att utveckla standardiserade frågeformulär för att kartlägga arbetsrelaterad hudsjukdom och exponering. Den nu aktuella rapporten och enkäterna är sammanställda av en grupp nordiska forskare. Målgrupper för denna rapport är personer som på olika sätt är engagerade i frågor rörande arbetarskydd, myndigheter som behandlar frågor om arbetarskydd, handläggare på arbetsplatser och industrier samt forskare engagerade i forskning om arbetsrelaterad hälsa. Projektet har huvudsakligen finansierats av Nordiska Ministerrådet, som också har publicerat denna rapport.

Ett standardiserat frågeformulär gagnar både forskning rörande arbetsrelaterad hudsjukdom och förebyggande arbete avseende handeksem. Det standardiserade frågeformuläret underlättar möjlig-

heterna att på ett kostnadseffektivt sätt genomföra kartläggning och epidemiologisk bevakning och dessutom kan mer jämförbar information erhållas om eksem på händer och underarmar i olika populationer. Enkäten kan också användas för att övervaka och följa förekomst av handeksem på arbetsplatser, exempelvis efter intervention eller förändring av arbetsprocesser eller införande av nya kemikalier eller produkter.

Två enkäter har framtagits i det nordiska (NOSQ) –projektet (Nordic Occupational Skin Questionnaire). De har baserats på existerande nordiska enkäter när det varit möjligt. De delar som handlar om exempelvis exponering och urtikaria har utformats speciellt för detta frågeformulär, då endast få existerande enkäter inkluderar sådana frågor. NOSQ-2002/SHORT är en kort enkät, färdig att använda, för kartläggning och bevakning av arbetsrelaterad hudsjukdom på händer och underarmar. NOSQ-2002/LONG är en längre och mer djuplodande enkät för kartläggning av handeksem och riskfaktorer på arbetsplatser eller i befolkningen.

Frågor om arbete och exponering kan anpassas till specifika populationer, exempelvis yrkesgrupper, med hjälp av de instruktioner och rekommendationer som ges i NOSQ-2002/INFO-versionen av enkäten. Det långa frågeformuläret kan användas i sin helhet eller genom att välja relevanta frågor eller grupper av frågor för en specifik undersökning. Alla frågor i den korta versionen (NOSQ-2002/SHORT) är också inkluderade i den långa (NOSQ-2002/LONG).

NOSQ-2002/SHORT- och NOSQ-2002/LONG-enkäterna finns i rapporten på engelska, danska, svenska, finska och isländska. Internettillgång för nedladdning av NOSQ-2002-enkäterna finns på www.ami.dk/NOSQ.

NOSQ-2002-rapporten innehåller en litteraturöversikt om studier av hudsjukdom med hjälp av enkätbaserade metoder. NOSQ-gruppen rekommenderar att självrapportering av eksem används för skattning av eksemprevalens på händer och/eller underarmar vid populationsundersökningar. I enlighet med validerade studier kan en underskattning av prevalensen förväntas vid självrapportering. Rollen av atopi som en viktig riskfaktor för handeksem beskrivs i rapporten. Denna innehåller också en beskrivning av hur översättning av frågeformulär bör ske, baserat på riktlinjer i litteraturen. Den beskrivna proceduren har använts för översättning av de enkäter som inkluderas i rapporten. Betydelsen av att förtesta enkäter på en subpopulation från målpopulationen poängteras. Detta är väsentligt inte bara vid nya översättningar och enkäter som innehåller nya eller förändrade frågor utan också när man avser att använda standardenkäter i nya populationer. Även om exponerings- och arbetsplatsfrågor måste anpassas till den population man studerar så måste lydelsen (betydelsen) av eksemfrågorna vara densamma som i original-NOSQ-2002.

Användning och ursprung för alla frågor och grupper av frågor är beskrivet i detalj. Praktiska aspekter på enkätdesign har inkluderats, exempelvis namngivning av variabler och kodning, så att analys, kombination av data och referens till NOSQ-2002 underlättas.

Nordiska Ministerrådet har copyright till NOSQ-2002-enkäterna som får användas kostnadsfritt. NOSQ-2002-enkäterna och deras nuvarande och framtida översättningar kan inte användas i kommersiellt syfte.

Den nordiska gruppen välkomnar synpunkter från framtida användare av enkäterna. Synpunkter och tankar kan lämnas till gruppmedlemmarna eller via det formulär som kommer att finnas på NOSQ Internetadress www.ami.dk/NOSQ.